

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovaškega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 96.

Sobota 23. novembra 1929.

Leto IV.

Strah pred otrokom.

Samo s pobožnim zavijanjem oči se ta problem ne da rešiti. — Ljudstvo potrebuje kruha, dela, počitka in strehe, potem šele otroke.

V angleškem parlamentu je bila stavljenja interpelacija in zahteva, da naj se osnujejo pisarne in ambulatoriji za matere, ki žele omejevanje rojstev. Delavska vlada je ta predlog načelno odklonila, kar je taktično kot predstavnica države v tem primeru morala storiti.

Ljubljanski »Slovenec« je z ozirom na to interpelacijo objavil dne 17. t. m. članek, v katerem nastopa proti strašni »kugi«, ki se je razlezla med ostale narode. Strah pred otrokom zavzema tudi med našim slovenskim narodom vedno bolj vznemirljive dimenzije, pravi »Slovenec«.

Nadalje se sklicuje »Slovenec« na moralne in verske momente, na dolžnost, ter da je treba imeti zaupanje v božje načrte, ki jih sicer ne poznamo, pa se jim moramo prilagoditi, če smo kristjani. Oni, ki verujejo in zaupajo, dobe moč, da v miru in sreči uživajo družinski blagoslov.

Ni naš namen reagirati na ta izvajanja »Slovenca«. V članku pa opazimo, da niti z eno besedico niso omenjeni pravi vzroki — strahu pred otrokom. Ravno sedaj se vrši v naši državi borba za socialno zakonodajo, za zavarovanje za starost, za varstvo delavcev in nameščencev in ta vprašanja niso v članku niti omenjena, dasi so socialne in gospodarske razmere krive, da se širi po vsem svetu strah pred otrokom. Socialni položaj ob naraščajočem uboštvi, ob koncentraciji sile izkoriščanja postaja vedno slabši in kritičnejši. Zaposlen mora biti delavec, mati, sin, hči, cela rodbina. Zaslužijo komaj toliko, da bedno živijo. Kdo naj varuje otroke; kjer je mnogo otrok, tam jih je gotovo tudi nekaj, ki jih preganja usoda in so na plečih staršev do zadnjega diha ali pa so morda tudi slabo vzgojeni, ker nikogar ni bilo, da bi jih vzgajal, ko so bili starši zaposleni — preveč.

Tudi imoviti sloji so, ki se iz komoditete ali nečimernosti boje otroka, toda za te omenjeni članek velja le mimogrede, ker je pisan za tiste, ki nimajo niti dovolj klobukov, da bi dali vsakemu otroku enega.

Resnica je, da je strah pred otrokom »kuga«, toda ta »kuga« se da zaježiti le s socialno sigurnostjo naroda, s socialno sigurnostjo delavstva. Odkod je potreba izseljevanja, prodajanja naroda tujemu izkoriščanju, če ne, ker doma ni kruha.

Narod ne sme biti le hlapec, delavec, ki ga naj izkorišča družba, marveč mora biti član družbe, ki vživa v njej vse pravice do življenja in udeleževanja; narod ne sme biti le mašina, ki daje otroke in delavce, pa obenem ostane brezpraven in gine od stradanja. Tako stališče ne bi bilo niti moralno. Namen mora biti dober socialni položaj za vse.

Proti tej »kugi« je potreben v prvi vrsti boj za socialno enakopravnost v družbi; zakaj, kdor je socialno zasiguran, temu tudi ni treba imeti strahu pred otrokom.

V »Slovenca« na se postavijo na to stališče. Povedo naj raznim podjetniškim organizacijam in zastopnikom v njih, da je borba proti socialni zakonodaji in delavskemu varstvu obenem pospeševanje strahu pred otrokom. Doslej v teh vprašanjih iskrenega povdarka, še manj odločnega, nismo čitali.

Petnajsta obletnica smrti Dimitrija Tucovića.

Velika spominska svečanost srbskega delavstva v Beogradu dne 24. t. m. Pričakuje se udeležba iz cele Jugoslavije. Na vseh progah 75% popust.

Kakor častimo slovenski delavci spomin svojega Ivana Cankarja, tako časti srbsko delavstvo spomin svojih prvoboriteljev za ideje delavskega gibanja, Svetozarja Markovića in Dimitrija Tucovića. Tragika našega gibanja je, da umirajo naši predhodniki večinoma mladi: Marković je preminul v 29. letu življenja, Tucović pa v 32. letu. Ali Markovića je izgubilo srbsko delavstvo že leta 1875 in je njegov neposredni vpliv že izven naše generacije in spomin nanj je za nas samo še zgodovina in neka tiha in hvaležna pobožnost. Medtem pa je spomin na Tucovića v nas samih še živ, pri njegovem imenu še mnogim zakrvave srca, njegovo izgubo še bridko občutimo, vrzel, ki jo je zapustil, se še ni izpopolnila. Bil je takorekoč planet, okrog katerega se je zadnja leta pred vojno gibalo vse srbsko delavsko gibanje. Ze kot gimnazijec se je navdušil za socialistične ideje, katerim je ostal do konca zvest. Ko je dokončal srednjo šolo, se je popolnoma posvetil srbski socialistični stranki kot njen tajnik in vršil vsestransko težko in veliko delo: bil je ob enem agitator, urednik, pisatelj, predavatelj in vzgojevalec. Ustanovil je socialistično znanstveno revijo »Borba«, prevajal je inozemska socialistična dela v srbsčino in tudi sam je poleg raznih brošur spisal dve važni knjigi: »Socialistični agitator« in »Albansko vprašanje«. V skupščino še ni prodril, ker je bil pri zadnjih predvojnih volitvah še premlad za kandidata, vendar so ga za prihodnje volitve, ki pa se radi izbruha vojne že niso več vr-

šile, tri okrožja postavila za svojega kandidata. Mednarodni sloves si je pridobil na socialistični balkanski konferenci v Beogradu leta 1910. Bivša srbska socialistična stranka uživa redke mednarodne ugled kot najodločnejša zastopnica miru, ki je v kritičnih dneh, julija 1914. leta, v skupščini odločno nastopila proti vojni. Žal je ni mogla preprečiti. In tako se je tudi mladi Tucović, dasiravno odkrit pacifist, moral pokoriti povečanju in prijati za puško, kakor že leta 1912 in 1913 v vojni proti Turkom in Bolgarom. Kos nesmiselne avstrijske granate je 7. novembra leta 1914. na postojanki Vrapčje brdo pri Lazarevcu pretrgal nit njegovega mladega življenja.

Slava njegovemu spominu!

Slovenski proletarijat se ob petnajstletnici njegove smrti pridružuje srbskemu delavstvu, da počasti njegov spomin.

A. T.

75% popust na železnici za vožnjo na Tucovićevo proslavo.

Poseben odbor delavskih strokovnih in kulturnih organizacij v Beogradu je sklenil ob priliki petnajste obletnice smrti Tucovića prirediti »Tucovićevo proslavo«, ki se bo vršila dne 24. novembra v Beogradu. Za vožnjo po železnici je odobrilo železniško ministrstvo 75% popust. Vsak delavec, ki količkaj more, naj potuje na proslavo. (Iz Ljubljane, oz. iz Maribora je treba potovati 23. novembra. Brzovlak semintja stane iz Ljubljane, oz. iz Maribora v Beograd in nazaj okoli 160 Din.)

Heimwehr na umiku.

Odpor socialne demokracije, in opomini angleške delavske vlade ter nasledstvenih držav so zalegli.

Heimwehrovci sicer še tu pa tam provocirajo. Državni praznik, to je rojstvo avstrijske republike, so letos tudi Heimwehrovci »svečano« praznovali, kar je naravno ironija, kajti oni so bojevnik za monarhijo, saj jih vodijo sami monarhisti, bivši cesarski generali, katerim ob strani stoji visoki kler in plemstvo, z znanim knezom Starhembergom na čelu. Zato so Heimwehrovci s svojo proslavo državni praznik le profanirali, saj jim je v glavnem itak šlo samo zato, da inozemstvu nasujejo peska v oči, da bi ono mislilo, češ Heimwehr pa vendar le ne misli na zopetno vpostavitve habsburške monarhije, ko pa slavi praznik ustanovitve republike. — Pri paradi v Grazu si je pustil deželni glavar Rintelen dati na glavo »Hahnenschwanz« - klobuk. V parlamentu se v pododseku za spremembo ustave kuha nova ustava. Prejšnjemu načrtu je večina morala že precej vode priliti. Kancler Schober je imel med tem posebno pogajanja z zastopnikom socialnih demokratov dr. Dannebergom in listi vedo poročati, da je prišlo med obema do sporazuma. Schober je že izjavil časnikiarjem, da nihče ni mislil na to, da bo vladni predlog za spremembo ustave v celoti sprejet kot je bil predložen. Seveda bo treba tak sporazum, če je že do njega res prišlo, da ga odobre stranke. Med tem pa se Heimwehrovci hudujejo nad Schoberjem, ker se boje, da bi res prišlo do kompromisa, oni pa da ne bi pri-

šli na svoj račun. Govori se celo, da je moral Schober že resno posvariti fašistične generale, ki pretijo posameznim poslancem večine z obglavljenjem, če bi se pogajali s socialisti. Sedaj je mnogo upanja, da se bo vse skupaj mirno izteklo in da novi ustavni zakoni ne bodo kršili onih principijelnih zahtev, od katerih so socialni demokrati izjavili, da ne popuste.

Atentat na poslanca Wallischa.

Heimwehrovske metode. Po naključju ušel smrti.

Socialistični poslanec štajerskega deželnega zbora in župan mesta Bruck na Muri, se je v pondeljek udeležil neke strankine konference v Grazu. Vračal se je ponoči z vlakom, pi prispe v Bruck ob 24. uri ponoči. Na poti s kolodvora do doma je opazil, da ga zasleduje trojica mladih ljudi, pri katerih je opazil samokrese. Nič dobrega slutel je pospešil korake; prišedši pred stanovanje, je hitro odklenil hišna vrata in jih za seboj zaklenil. V tem hipu so počili trije strelji. Wallisch je drugi dan prijavil zadevo policiji, ki je našla v hišnih vratih projekte od streliv. Atentator je so že izsledili in zaprli; vsi trije so znani Heimwehrovci. Koloman Wallisch je radi svojega možatega nastopanja proti fašistom med njimi zelo osovražen in bi se ga na vsak način radi znebili, seveda na lopovski na-

Kraljevina Jugoslavija

Centralni dopisni urad predsedništva ministr. sveta objavlja v svojem pregledu o tisku naslednji članek (po »Tagu«, Berlin, 30. 10. 1929):

Poslednje izpremembe Živkovićeve »direktorijalne« vlade poizkušajo, da čimprej izvrše razne upravne reforme, kakor se je nameravalo. Še pred kratkim časom so odgovorni ministri govorili, da bo diktatura trajala nekaj let. Kakor pa sedaj kaže, ima beograjska vlada namen, da preuredi državo v mnogo krajšem času. Ni pogrešno, če se ugotovi, da je razlog za to aktualno žurnost Beograda politika Macdonalda in delavske vlade na Angleškem. Beograjska vlada vsekakor želi, da dvigne politični in finančni kredit Jugoslavije v inozemstvu za namenom, da dobi potrebno posojilo za saniranje gospodarskih razmer v državi. Ugledna politična osebnost, ki je v bližnjih odnošjih z generalom Živkovičem in ministrom za zunanje stvari, Marin-kovičem, je rekla pred nekaj tedni, ob obširnem razgovorjanju o namerah beograjske diktature, da ima beograjska vlada namen, da svoje reforme izvede v štirih fazah. Predvsem je treba uveljaviti enotne zakone za vso državo in nato, da se izvede notranja preureditev države na bazi upravne reforme. Šele potem naj bi se prešlo k ustvarjanju duhovne baze nove države, k ustanavljanju neke vrste ustvarjajoče ideologije, s katero bi se za novo stanje pridobile tudi najširše množice naroda. Končno bi se predložila nova ustava, ki bi po svoji vsebini vbodoče onemogočala strankarske boje in dosedanje bolehanje jugoslovanskega parlamentarizma. V tem pravcu se namerava ustanoviti bikameralni (dve zbornici, Op. ured.) sistem in bistveno ojačiti pravice krone . . .

čin, ker drugače značajnemu možu ne morejo do živoga. Delavstva v Murski dolini in v Grazu se je radi tega dogodka polastila velika razburjenost in zahtevajo eksemplarično kaznen za zahrbtno napadalce, sicer bodo posegli po samopomoči. Mariborskemu delavstvu je Wallisch znan še izza njegovega bivanja v letih 1919 in 1920 v Mariboru.

Avstrijska ustava in socialni demokrati.

Minimalne zahteve.

Dunajski list »Abend« objavlja z ozirom na revizijo ustave v Avstriji naslednje minimalne zahteve:

1. Starost za izvajanje aktivne volilne pravice se ne sme zvišati.
2. Ustanoviti se ne zme nikaka druga nevoljena zbornica.
3. Uvesti se ne sme nikakega izjemnega stanja.
4. Dopustne ne smejo biti »neparlamentarne« zasilne odredbe.
5. Državnopravni položaj Dunaja se ne sme poslabšati.

To so minimalne zahteve, ki jih v kratkih tezah povdarja vpliven član socialno demokratične stranke v omenjenem listu.

Legitimisti v Avstriji in na Madžarskem.

Monarhisti v Avstriji oholo dvigajo glave. Maks, sin bivšega prestolonaslednika, je komoval heimwehrovski zastavi in je ob tej priliki rekel, da bi legitimisti priznali obstoječe dr-

žavno stanje v Avstriji, če bi Habsburžanom ne bilo prepovedano bivanja v državi. Po blagoslovljenju zastave so slavili rojstni dan princa Otona, sina zadnjega cesarja Karla. — Na Madžarskem so slavili rojstni dan 17. novembra posebno slavno po vsej deželi. V cerkvi sv. Štefana v Budimpešti je bila slovesna maša. — Vse tajenje je torej — slepomišenje. Legitimisti, klerikalizem in Heimwehr imajo končno isti cilj ter hočejo le drug drugega izrabiti v svoj prilog.

Velike odpustitve delavcev v Avstriji.

Financirjem avstrijskega fašizma gre za nohte. Alpinska montanistična družba dobiva vedno manj naročil. 6000 delavcev naj plača fašistične zločine z brezposelnostjo.

Radi gospodarske krize v avstrijski kovinski industriji, ki je v velikem delu posledica nesigurnih političnih razmer v Avstriji, radi izstopov Heimwehra, je Alpinska montanistična družba na Gornjem štajerskem prisiljena radi nezadostnih naročil svoje obratovanje reducirati. V Eisenerzu je bilo v soboto odpuščenih 500 delavcev. Za prihodnje dni se pa pričakujejo velike odpustitve delavcev v obratih Donawitz, Aumühl in Zeltweg. Kakor znano, je ravno ta družba, ki predstavlja največjo kapitalistično moč Avstrije, začela organizirati in podpirati heimwehrovski pokret, ki ga je potem stalno financirala. Gotovo ni mislila, da s tem sama sebi koplje jamo. Izvajala je strašen pritisk na svoje delavstvo, da se je moralo organizirati pri Heimwehrih; kdor se ni pokoril, je bil odpuščen. Nesigurno politično ozračje radi heimwehrovskega rogoviljenja je pa izzvalo nezaupanje v inozemstvu, ki je svoja naročila sistiralo in odpovedalo kredit, kar je izzvalo polom Bodenkreditanstalta in drugih denarnih zavodov, ter krizo v industriji. Tudi heimwehrovsko delavstvo, kateremu je družba obljubljala raj, bo razočarano. V omenjenih podjetjih je bilo zaposleno tudi veliko število slovenskih delavcev.

Velika je razlika med
čevlji in čevlji
Priporočamo vam najboljše
Karo čevlje
Maribor, Koroška cesta št. 19

Štiridesetletnica delavskega zavarovanja.

za boleznij in nezgode. — Proslava v decembru. — Za uvedbo invalidskega in starostnega zavarovanja.

Letos poteka 40 let, odkar sta stopila v veljavo zakon o bolniškem zavarovanju in zakon o nezgodnem zavarovanju. Na ozemlju sedanjih pokrajin Jugoslavije sta bila ta dva zakona izvajana v Sloveniji in Dalmaciji. Slovenija, sedanja dravska banovina, praznuje torej danes 40letnico dveh najvažnejših socialnih zakonov.

Uveljavljenje obveznega bolniškega in nezgodnega zavarovanja je bilo brezdvomno važen socialno-kulturni dogodek, ki je značilno smer v državni politiki, zlasti v pogledu gospodarstva in socialnega življenja.

Gospodarstva vseh držav, kjerkoli se je vpeljalo dleavsko zavarovanje, so po uveljavljanju socialno-zavarovalnih zakonov kazala razveseljivo gospodarski in socialni napredek.

Delavci v Sloveniji so tekom štirih desetletij spoznali neprecenljivo vrednost socialnega zavarovanja. Zamislimo se samo v bedo težkih bolnikov in njihovih družin, ki bi se

pokazala, ako ne bi bila dana možnost, da gorje blaži socialno zavarovalna ustanova. Pomislimo na usodo invalidov dela, katera bi bila strašna, ako ne bi uživali vsaj skromnih nezgodnih rent.

Ta važen socialno-kulturni jubilej v kulturnem narodu ne sme iti tiho in neopaženo mimo nas in mimo ostale kulturne javnosti zunaj nas. Zato se je Okrožni urad za zavarovanje delavcev, kot formalni predstavnik socialnega zavarovanja odločil, da ta jubilej primerno proslavi. Proslava ima namen utrditi avtoriteto zavarovanja in ojačati v nas vseh močnejšo socialno miselnost. S proslavo hočemo poudariti važnost zavarovanja za gospodarsko in socialno življenje in manifestirati za popolno dograditev soc. zavarovanja z uvedbo starostnega in invalidnega zavarovanja.

Dan proslave še ni definitivno določen. Odrejen pa bo na dan v prvi polovici decembra.

Mussoliniju manjka drobiža.

Zaradi neugodnega finančnega stanja bo italijanska vlada povišala carinske tarife.

Da bi zboljšala državne dohodke, namerava italijanska vlada znatno povišati nekatere carinske tarifne postavke. Da ne bi izgledalo, da nima denarja, zato upravičuje vlada ta korak s tem, češ, da hoče s tem »ščititi« domačo industrijo.

Fašistična diktatura stane mnogo denarja in to je ravno glavna točka,

na kateri bo fašizem, kot to upajo protifašisti, prej ali slej, skrahiral.

Italija se oborožuje.

Letošnji italijanski proračun za vojsko izkazuje 193.000.000 lir več kot lanski. Ta povečanje se nanaša na gradbo bojnih ladij. Medtem pa država na drugi strani nima denarja.

Krize angleške vlade še ne bo.

Prazni upi meščanskih strank.

Meščansko časopisje je z vidnim veseljem razglašalo, da bo na Angleškem nastala vladna kriza, ker nekaj poslancev delavske stranke ni zadovoljnih z novim zakonskim načrtom o podporah za nezaposlene.

Macdonaldova vlada je storila, kar je mogla in Macdonald je sam izjavil, da novi zakon ne zadošča, toda

več se trenutno ne da storiti. Poslanci delavske stranke so skoro do zadnjega uvideli položaj.

Demisija delavske vlade bi ne bila neprijetna samo za delavstvo, neresča bi bila tudi za vse velike svetovne probleme, ki so v razpravi, ker bi se potem ti veliki problemi reševali v povsem drugačni smeri.

Romuni so siti fašističnih groženj.

Pameten odgovor Romunov italijanski fašistični vladi.

Italijanski poslanik je opozoril romunskega zunanjega ministra, da romunsko časopisje ostro polemizira z italijanskim tiskom, radi zadnjih dogodkov. Romunski zunanji minister mu je odgovoril, da je tisk v Romuniji svoboden in piše po lastni presoji. Pa tudi italijanski tisk napada Romunija, čeprav je znano, da sme pisati samo to, kar mu dovoli fašistično vodstvo.

Dalje je grajal italijanski poslanik ravnanje male antante ter hotel s tem staviti Romuniji vprašanje, ali gre z Italijo ali Jugoslavijo, Romunski tisk odgovarja na to, da Italija paktira z Madžarsko, sovražnico Romunije; naj se torej odloči, ali gre z Romunijo ali Madžarsko.

Lekcija Madžarom.

Madžarski aristokrati se zastoj prilizujejo angleški delavski vladi.

Madžari so že v Avstriji iskali v Angliji svojo zaščitnico. Velikanske vsote so žrtvovali za svoj ugled v inozemstvu, ne pa za ugled monarhije, ki so ji pripadali. Po svetovni vojni, kakor so potisnjeni v svoje nacionalne meje, poizkušajo nadaljevati nekdanjo politiko in to tembolj, ker je ostala na krmilu države ista aristokratska klika, ki je pred vojno paševala na Madžarskem.

Londonski »Manchester Guardian« prinaša daljši članek, v katerem pravi, da sta Avstrija in Madžarska ekonomsko na slabšem. Madžarska izrablja optimizem v politične svrhe. Dočim se Avstrija utegne zediniti z Nemčijo, nima Madžarska take prilike in niti ne volje, da bi se v gospodarskem oziru sporazumela s sosednjimi državami. To stanje v Madžarski se ne bo izpremenilo, dokler bodo Madžari verovali, da Anglija tajno podpira madžarske aspiracije po povečanju države in obnovitvi starega režima tudi za bodoče.

Tako naivni so Madžari celo, da verujejo v angleško oboroženo pomoč, če pride do revizije mednarodnih pogodb. Madžari delajo to politiko zaradi tega, da misli narod, da ima samo sedanji režim podporo Anglije. Kar je pa še važneje, je to, da Madžari verujejo, da z angleško intervencijo dobe zopet izgubljene pokrajine ter s tem namenom tudi vodijo proti sosednim državam sovražno politiko, ki je ena glavnih ovir za pomirjenje Balkana. Sovražno propagando vrše povsod in še celo pošilja govore o veliki Madžarski.

Iz vseh teh stvari se da posneti, da Madžarska nima miroljubnih namenov.

V državi ima mnogo preveč častnikov, vrše se pogostoma razprave, kaj bi se zgodilo, če bi prišlo do vojne zaradi madžarske iredentistične propagande.

In kdo naj bi vse te fantastične dogodke gledal mirno? Ni dvoma, da je Madžarska na slabi poti. Madžarska se igra s svojo usodo, ki jo utegne povesti v največjo nevarnost. Vsak, kdor pride v Budimpešto, tudi opazi, da je Madžarska opasna za evropski mir.

Tako je torej stvar prijateljstva med Madžarsko in Anglijo. Madžarska računa z reakcijo; za take stvari sta pa dostopni Italija, Španija in razne klike po drugih državah, ni pa dostopna več Anglija.

Papež kot cenzor.

V Vatikanu je izšel nov imenik prepovedanih knjig. Imenik obsega 563 strani. V njem papež prepoveduje blizu 15.000 knjig.

Aleksander Neverov:

Taškent — kruha bogato mesto.

(Ruska povest iz dni velike lakote. Prevedel I. V.) 4

— Kaj vzdihuješ?
— Tako, nalašč.
— Si se ustrašil?
— Ustrašil? Česa naj bi se ustrašil?
— Sedaj je vseeno. Domov ne prideš do večera. Ponoči pa napadajo volkovi.
— Plašno se ogleda Serjoška na vse strani, a Miška ga muči dalje s strašnimi pravljicami.
— Prideva do Efimovega klanca. Tam ponoči leže razbojniki. Še ni dolgo, ko so mužiku vzeli konja, a njega samega malodane ubili.
Serjoška je vstal, se zopet vsedel, noge djal navskriž in s strahom gledal na Miška.
— Koliko dni zdržiš brez jedi? — je vprašal Miška.
— A ti?
— Tri dni vzdržim.
Serjoška je vzdihnil.
— Več kakor dva dni ne vzdržim.
— A koliko dni bi lahko živel brez vode?
— Dan.
— Malo; a jaz cel dan in še pol dneva.
Ze sta čez hriček. Zdaj se oglasi Serjoška povsem nepričakovano:
— Jaz tudi preživim dan in še brez vode.

Stoji na kolesih cela ulica izb*). Iz vsake izbe gleda ljudstvo. Tesno je v izbah; mužiki z babami**) lezejo na strehe; drug drugemu pomagajo. S strehe lete na tla vreče, čajniki, platnene culice. Po strehi hodi vojak s puško in glasno kriči na mužike in njihove babe:

— Ni dovoljeno!
Spodi jih z ene strehe, a že plezajo na druge. Zopet lete na tla vreče, zopet vojak s puško kriči:

— Ni dovoljeno!
Miška je tudi hotel splezati na streho, da bi bil bližje ljudi. No, če že ne sme, pa ne bo plezal. Ukazom se je treba pokoriti. Serjoški je vse to nerazumljivo. Gleda s široko odprtimi očmi in se ne gane z mesta.

— Zakaj jih pode od tam?
— Ne sme se . . . Streha je državna. Vidiš? Vojak s puško je tam.

Tudi mužiku z dvema vrečama je docela nerazumljivo. Porinil je kapo na tilnik in se globoko zamislil:

— Kam bi skočil?
Na treh strehah je bil. Povsod je bilo isto, ni dovoljeno. Šel je, da sede v prvi vagon. Tam, pri kotlu bo morda dovoljeno. Miška jo je mahnil za mužikom; obenem priganja Serjoška:

— Hitro, ne zaostajaj!
A (Serjoška ne more ničesar razumeti. Kamorkoli se ozre, povsod vidi nove zanj nepojmljive stvari. Pri njih v vasi so na drogovih napete po tri žice, tu pa kar po osem in še več.

*) Izbe = po ruski se hiša v vasi imenuje izba.

**) Baba v revščini ni psovka, nego pomeni: žena mužika.

Steklene krogle vise kot v zraku, piščalke brlizgajo. Dva mužika s svetilkami v roki, sta mu prišla nasproti. Povsod samo železo, sami vijaki. Serjoška se je spodtaknil ob nek železen predmet. V tem trenutku opazi, da se pomika velika izba brez oken naravnost proti njemu. Kolesa škripljejo.

— Dečko, beži, povozilo te bo!
Mužik leze, dve vreči preko hrbta, na streho vagona. Miško pa za njim kakor mačka.

— Kam si namenjen?
— V Taškent s Serjoškom.
— Splezaj doli, s tem ne prideš v Taškent!
— A kam, striček?
— V Sibirijo, v Sibirijo! Skočil!

Udarilo je Miškovo srce in lasje na glavi so se mu naježili. Kje je Sibirija? Kakšna je Sibirija? Sam sedi na strehi, a Serjoška bega okrog vagona.

— Zlezi, Serjoška, zlezi gori!
Serjoška je hotel zgrabit za stopnice na vagonu. A vagon se je odpeljal.

— Za Boga!
Beži Serjoška za vagonom, ne pusti ga. Sapa mu pohaja, v glavi se vrti, temno mu postane pred očmi.

— Ne dohitiš gal!
Silno je zbolelo Miška v srcu. Žal mu je brata: konec ga bo. Niti domov si ne bo upal iti. Ako bi sedaj skočil z vagona doli, se ubije. Hitro drči vagon, streha se guga, kolesa odskakujejo.

Serjoška se spodtakne. Padel je.

— Pobil se je!
Miška je gledal na postajo, gledal na tleh ležečega Serjoška.

Ljubljana.

Ustanovni občni zbor podružnice »Prijatelj Prirode« bo v nedeljo, 1. dec. 1929 ob pol 10. uri dopoldne v Ljubljani v vestibulu dvorane Delavske zbornice. »Prijatelj Prirode« je organizacija, ki ima namen dvigniti delavsko življenje s tem, da vzbuja in vzgaja v delavstvu ljubezen do prirode. Zato prireja izlete v prosto naravo, preskrbuje članom znižano vožnjo po železnici, ugodnosti po planinskih kočah itd. Po drugih državah šteje »Prijatelj Prirode« že več sto tisoč članov in ima 416 planinskih koč. Pri nas je pred vojno ta idealna organizacija že obstajala, toda po svetovni vojni je razpadla. Obdržala se je le v Sarajevu, kjer je tudi centrala tega društva za Jugoslavijo. Razen tega obstojajo sedaj podružnice »Prijatelja Prirode« v Zagrebu, v Mariboru in še po nekaterih večjih mestih Savske banovine. Toda najugodnejše ozemlje za vsakovrstne izlete od visokih plezalnih tur do izletov na prijazne hribe in griče je na Gorenjskem. Delokrog ljubljanske podružnice »Prijatelj Prirode« bo po pravihih obsegal vse ozemlje bivše ljubljanske oblasti. Zato bo to najvažnejša podružnica »Prijatelj Prirode« v Jugoslaviji. Pripravljeni sestane, ki se je vršil pred občnim zborom pod predsedstvom znanega alpiniste dr. Tume, je pokazal, da je za dobro vodstvo podružnice dovolj sposobnih ljudi. Delavci, vstopajte v to društvo! Pristopnina znaša 10 Din, letna članarina 25 Din. Med drugimi ugodnostmi so tri polovične vožnje na leto po dveletnem članstvu. 1. decembra vsi na ustanovni občni zbor »Prijatelja Prirode«!

Delavski oder »Svobode« priredi svojo prvo gledališko predstavo v Ljubljani v dvorani Delavske zbornice v nedeljo, dne 1. decembra ob 8. uri zvečer. Uprizori se dramatisiran slavn Tolstojev roman »Vstajenje«. Cene sedežev od 12—20 Din, stojišče 4 Din. Vstopnice dobite v knjižnici Delavske zbornice in pri Strokovni komisiji. Vsi, ki so videli pred dvema leti vprizoritve »Križe« in še drugi, bodo prišli gledat to uprizoritev Delavskega odra.

Občni zbor podružnice »Svobode« se vrši v četrtek, dne 28. novembra ob pol 8. uri zvečer v društvenem lokalu v I. nadstropju Delavske zbornice. Vsi člani naj se ga udeležijo, ker je zelo važen.

Delo je na razpolago: Moškim: 7 hlapcem, 6 mizarjem, 25 čevljarjem, 1 kleparju, 5 navadnim delavcem, 50 tesarjem, 35 rudarjem, 1 krojaškemu pomočniku, 3 pleskarjem, 1 mesarju, 3 elektromonterjem, 1 zlatarskemu pomočniku, 1 urarju, 1 mojstru za izdelovanje bonbonov, 2 črkoslikarjema, 1 dežnikarju, 1 pekovskemu delovodji, 1 pekovskemu pomočniku, 1 inštalaterju telefona, 1 orodnemu kovaču, 1 nožarskemu pomočniku, 4 sidarjem, 1 graverju, 13 vajencem. Ženskam: 2 pisarniškim praktkantinjama, 1 dežničarki, 4 šiviljam perila, 1 pletilki, 1 sobarici, 7 služkinjam, 3 vajenkam.

Natečaj za plakatne osnutke Ljubljanskega velesejma. Uprava Ljubljanskega velesejma je razpisala natečaj za osnutek umetniškega plakata za mednarodni vzorčni velesejem, za vsedrjavno šumarsko in lovsko razstavo in za spominsko diplomsko razstavljalcem. Pravico do natečaja imajo vsi umetniki — Jugoslovani. Rok do 3. decembra 12. ure dopoldne. Interesenti naj zahtevajo natančnejše podatke od Uprave velesejma v Ljubljani.

Celje.

Lepakov se boje, pa bi se organizacije ne! Kakor ob najhujši volilni borbi za državne ali občinske volitve, tako se je tudi zadnji čas razpaslo v okoliškem teritoriju trganje lepakov, pa naj si bo tudi najbolj nedolžne vsebine. Tako so gotovi ljudje tudi za strokovno zborovanje kovinarjev najbrže bili za to najeti, da so do 4. ure jutraj potrgali vse letake ter jih zmetali na cesto v blato. Če tako delo imenujemo pobalinsko, brez primere, menda ne bo odveč. Vsled tega bomo začeli polagati tudi na to več pažnje ter bomo krivce brezobzirno poimensko objavili v našem listu, pa naj si bodo to tudi uradniki ali mojstri. Kljub temu, da so čitali delavci letake v blatu, si slišal marsikatero opazko, kakor n. pr.: »Kot z našimi letaki, tako delajo tudi z nami!« ali »Če se papirja boje, kako še le organizacije!« itd. Proti zavednim ni orožja, to si zapomnite!

Člansko zborovanje podružnice konzumnega društva za mesto in okolico, ki se je vršilo v nedeljo, dne 17. t. m. ob 2. uri popoldan v Delavski zbornici, je bilo za današnje razmere zadovoljivo obiskano. Predsedoval je zadr. Mar, ki se je po več letih odsotnosti zopet preselil v Celje in brez odlašanja začel aktivno delovati. V svojem nagovoru se je spominjal začetnega dela na združnem polju po vojni v Celju, kateremu je imel čast tudi predsedovati. Od 1600 vpisanih članov, ki so takrat prišli v naše vrste, se jih je velika večina izgubila. Zadr. Božič je podal poslovno poročilo, ki so ga člani vzeli naznanje, istotako tudi poročilo blagajnika, ki ga je podal zadr. Arnšek. Za centralo je poročal naš znani zadr. Franjo Koren, ki je s šte-

Doma in po svetu.

»Slovenec« se je poboljšal. Z veseljem beležimo, da se je »Slovenec« v vprašanju avstrijskega heimwehrskega habsburštva z dnem 20. t. m. poboljšal. Prej je hotel biti v tem vprašanju nevtralen, ta dan je pa habsburštvo odklonil. To je moral storiti, ker se vse jugoslovansko časopisje zgraža nad namerami avstrijskih in madžarskih reakcionarjev, na katere smo mi že dalje časa opozarjali.

»Slovenčeva« ekonomija. V nedeljskem članku »Strah pred otrokom«, pravi »Slovenec«, da je rekel angleški pisatelj K. Chesterton: »Manj, ko je ust, med katere je treba kolač razdeliti, tem več bo vsak dobil.« »Slovenec« pravi, da je ta izjava pogrešna, ker zavravi čut pravice, da čim manj je rok, ki naj pridelajo kolač, tem manj je tudi kolačev. Tu ima »Slovenec« prav: Če ni producentov, tudi ni produktov, ni kapitala, ni imetja. Ali tu ne gre za to načelo, pač pa pravi pameten ekonom, da so produkcijske sile tudi blago — kolač, bistveno važen del imovine človeške družbe. Če se torej pušča delovne sile propadati v bedi, gniti v nezaposlenosti, hirati ob stradanju, ni to dobra ekonomija, ampak uničevanje naravnih dober ustvarjanja sil, ki propadajo neplodno. — Tu torej zopet manjka najvažnejšega predpogoja — socialna sigurnost, ki jo obravnavate kot pastorko.

Trije novi zakoni. Izšli so trije novi zakoni, in sicer: o ustanovitvi zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, o kontroli nad kmetijskimi izvoznimi produkti in o trgovini z mamilii (narkotičnimi predmeti, drože in strupi).

Obsodba zaradi žaljenja kralja in dvora. Državno sodišče za zaščito države je obsodilo dne 16. t. m. zdravnika dr. Milana Šimića iz Vrnjačke Banje zaradi žalitve kralja in dvora na deset let ječe. Olajševalno bi bilo njegovo lepo vedenje, toda z ozirom na njegov položaj in težino izrazov, se mu je odmerila največja kazen za dejanje te vrste.

Novi predsednik »Narodne Odbrane«. Novim predsednikom »Narodne Odbrane« je bil izvoljen namesto umrlega vojvode Stepa Stepanovića general Ljubomir Milijć. Novi predsednik je rojen 1861. leta.

Ustanovitev ladjedelniške družbe. Ladjedelnice v Kraljevici, jadranska-podunavska banka in druga tovrstna podjetja so se združila s staro angleško ladjedelno družbo Yarrow in Co. Simitod v Glasgowu ter etablirale v Kraljevici. Firma se bo imenovala Jadranska ladjedelnica d. d. Domače delnice so v večini. Podjetje se bo polagoma razširilo na Split in Boko.

Boj proti umazanemu tisku. Masarykov zavod za narodno vzgojo v čehoslovski republiki je izdal oklic, v katerem opozarja na velike kulturne in moralne nevarnosti, ki groze narodu po enem delu tiska. Zaradi dobičkaželjnosti obravnava to časopisje v senačnih člankih razne zločine do najgrozovitejših in najogabnejših podrobnosti. Oklic pozivlje narod, da tako časopisje zavrača. — Zavod ima prav. Z vzgojnega stališča so take stvari kvarne, ker so ali posledica socialnih razmer ali »junarstva« nenormalnih ljudi. Godi se pa še več; take senzacije objavlja časopisje tudi, da odvrne pozornost javnosti od drugih važnih resnih dogodkov. Tudi to ni prvič prav častno za časopisje, drugič pa ustvarja metode

vilkami dokazal lepo napredovanje Kodesa v zadnjem letu. Nehote je prišel tudi na razlaganje nezdravega združništva in njegove usode, posebno če se rodi iz koristoljubja ali sovraštva. Nato se je izvolil odbor podružnice za mesto in Gaberje, ki bo šel tudi takoj na delo, katerega ne manjka. Pri raznoterosti se je še stavelo nekaj predlogov za občni zbor, od katerih je najbolj važen oni, ki predlaga obvezno posmrtninsko zavarovanje za vse člane Kodesa, izvzemši onih, ki nimajo nobenega sorodstva ter izjavijo, da iz teh razlo-

gov ne morejo pristopiti k omenjavanju zavarovanju. Proti posmrtninskemu zavarovanju je glasoval le eden izmed navzočih. Okrog pol 17. ure je predsednik zaključil lepo uspešno zborovanje.

Ustavitve komunističnih listov na Čehoslovaškem. Praško okrožno sodišče je odločilo, da ima deželna uprava pravico ustaviti liste »Rude pravo«, »Delavska enakost« in »Rdeči večernik«. Listi so bili od 18. avgusta pa do 6. novembra 64 krat zaplenjeni. Sodišče se sklicuje na § 34. zakona o zaščiti republike.

Bolševiška propaganda v Angliji. Bolševiki so v Angliji poživali svojo propagando proti Angliji, odkar je bil sklenjen začasni diplomatični odnos med Anglijo in Rusijo. Henderson je izjavil v parlamentu, da bo vlada na vsak način vztrajala na sklepih sporazuma, ki bo moral biti izvajan po črki in po duhu. Če rusko uradno glasilo »Izvestje« trdi, da v dogovorih iz leta 1924 in 3. oktobra 1929 ni nobenih omejitev glede delovanja kominterne, je ta trditev neresnična.

Mednarodni kongres fiziologov v Bostonu. V Bostonu se je vršil trinajsti kongres fiziologov. Udeležencev je bilo 1600 iz 39 dežel. Fiziologija je znanost, ki se bavi s proučevanjem, kako delujejo posamezni organi in deli organov v življenjskem ustroju človeka itd. Poznanje funkcije posameznih organov, omogoča tudi spoznanje in zdravlju in boleznih potrebnih mer, da se organizem ozdravi ali okrepi. Na kongresu je bilo 494 predavanj.

Madžarska in Bolgarija nočeta plačevati reparacij. V Sofiji so bile velike demonstracije. Francija in Anglija bosta zahtevali, da tudi Madžarska in Bolgarija plačujeta, ker se sicer utegne onemogočiti izvedba Youngovega načrta.

Buharin odstavljen. Centralni odbor komunistične stranke je imel od 10. do 17. t. m. plenarno sejo, na kateri je desničarja Buharina izključil iz stranke, njega somišljenika Rykova in Tomskega pa ukoril. Plenum je sklenil, da skliče bodoči strankin zbor meseca maja 1930.

Mandžurska vojna v polnem teku. Glasom najnovejših poročil so Rusi prekoricali mejo ter napadli Kitajce z artilerijo, pri čemur je podlo 2000 Kitajcev. Rusi so osvojili mesta Dalajnor in Mazurio.

Državni uslužbenci v Nemški Avstriji bodo prejeli 1. decembra izredni dodatek k plači v znesku 30 odstotkov mesečne plače. Razen tega jim bodo plače regulirane in končno prejmejo tudi razliko za zvišano najemnino.

Avstrijski Heimwehrovci postanejo — veteranci. Glede ustavne reforme so se večinske in opozicijske stranke znatno zblížale. In Heimwehri so zadovoljni, če postanejo — feterajnerski ferajni. — Prav, parade bodo pa le lahko prirejali!

Volitev predsednika republike v Mehiki. V nedeljo, dne 17. t. m. se je vršila v Mehiki volitev predsednika republike. Reakcija je predlagala Vascoucellosa, bivši predsednik Calles pa Ortiz Rubio, ki je bil prometni minister v Obregonovi vladi in je njegova namera predvsem, da razdeli neobdelano zemljo med kmete. Volitve so bile jako burne, ker se velepovest in klerikalizem bojita Ortiz Rubia, ki je bil izvoljen. — V volilnih bojih je bilo ubitih do 15 oseb in ranjenih nad 30.

Izkaz tiskovnega sklada. Za tiskovni sklad je darovala strokovna zveza viničarjev za mariborsko okrožje 40 Din. Iskrena hvala!

gov ne morejo pristopiti k omenjavanju zavarovanju. Proti posmrtninskemu zavarovanju je glasoval le eden izmed navzočih. Okrog pol 17. ure je predsednik zaključil lepo uspešno zborovanje.

Šoštanj.

Delavsko godbeno društvo »Zarja« priredi v soboto, dne 30. novembra t. l. »Miklavžev večer« v Združnem domu. Začetek ob 8. uri zvečer. Darila se sprejemajo v Združnem domu. Čisti dobiček je namenjen za društvene potrebe.

Vsak rabi dobrega

URARJA

Strokovnjaška postrežba podaljša točno delovanje ustroja ure. — To Vam nudi pa samo dobri urar

M. Jger & Sin

Maribor, Gosposka ulica št. 15

Popravila se izvršijo kmalu — dobro in po ceni.

Prodaja tudi na obroke.

Maribor.

Proslava desetletnice mariborske »Svobode« v soboto, dne 7. decembra v veliki kazinski dvorani. Vrši se delavski kulturni večer s sodelovanjem vseh odsekov.

Legitimacija šovinizma. Predvčerajšnja »Mariborer Zeitung« prinaša med lokalnimi poročili beležko, da uredništvo ne identificira s člankom, ki je izšel v istem časopisu dne 14. t. m. pod naslovom »Chauvinismus«, v katerem pseudonimni avtor odgovarja na histerične izpade mariborskih slovenskih šovinistov okrog »Večernika«. To je vsekakor zabeležbe vredno, ker opravičuje naše trditve, da se kuhata »Mariborer Zeitung« in »Večernik« v enem in istem loncu in da je zelo problematično slovenstvo ljudi, ki izdajajo za »slovenski« Maribor nemški dnevnik.

Pilotu Müllerju amputirali desno, dr. Šestanu pa levo nogo. V zadnji številki je naš list poročal o grozni letalski nesreči, pri kateri sta zadobila udeleženca poleta težke telesne poškodbe. Stanje ponesrečenec je bilo ves čas zelo kritično. Aeroklub je pred par dnevi klical na konzultacijo dva zdravnika specialista iz Zagreba, ki sta zano z domačimi zdravniki ugotovila, da je stanje bolnikov zelo kritično. V četrtek se je pri obeh ponesrečenih pokazala potreba, da se jima amputira vsakemu ena noga radi nastopivših znakov zastrupljenja. Operacijo je izvršil primarij dr. Černič. Pilotu Müllerju so odrezali desno nogo nad gležnjem, dr. Šestanu pa levo nogo pod kolonom. Postoja upanje, da bosta bolnika krizo prestala. Dr. Šestanu je med tem izteklo tudi desno oko, levo pa tudi še ni izven nevarnosti.

Koncert graške Filharmonije se je vršil pri rekordnem številu posetiteljev v nedeljo zvečer v veliki dvorani »Uniona« v Mariboru pod vodstvom dirigenta Oswalda Kabaste. Izvajali so: Bethovnovi VII. simfonijo; Richarda Straussa Don Juana in P. Čajkovskega D-Dur violinski koncert z violinskimi solom prof. Mickla. Na burno zahtevo navdušenega občinstva so še dodali Smetanovo Prodano nevesto. Koncert je organiziral Koncertni biro mariborske Glasbene Matice, kar pa nekim šovinistom zopet ni bilo po godu in se govori, da so po mestu zbirali podpise za zahtevo, da Glasbena Matica ne sme nikdar več vabiti nemških umetnikov v Maribor. To bi bil pač višek neumnosti. Čemu pa potem Glasbena Matica hodi koncertirati v Zürich in na Dunaj? Koncerta se je udeležil tudi graški župan Muhitsch, ki ga je mariborsko delavstvo na kolodvoru prisrčno pozdravilo.

Vprašanje carinskih zgradb. O tem vprašanju, s katerim se je že nešteto krat bavil mariborski občinski svet, ve zopet »Jutro« poročati, da stoji neposredno pred rešitvijo — seveda s pripombo, da je treba rešiti samo še odkup sveta, ki je last

ROBAUS SUHOR

SE DOBI POVSODI
NAJBOLJŠE ČAJNO PECIVO!

je zelo redilno dezertno pecivo. Gospodinje, založite se pravočasno s tem izvrstnim čajnim pecivom za dolge zimske večere. — Pristen samo v originalnih zavojčkih zapečatenih z varstveno znamko.

državne železnice. Ja, to pa mnogo pomeni! Komur je znano, kako sveti birokraciji posluje, ta si lahko na prste zračuna, kdaj bo prodaja predmetne stavbne parcele perfektna. Na vsak način pa bo še mnogo vode steklo po Dravi, predno bo prišlo do gradbe. Železniška uprava bi morala samo želeti, da se čimprej zgradi novo poštno poslopje, da pridobi na lokalih, ki jih sedaj ima pošta zasebene. Že pred enim letom je bilo rečeno, da gre samo še za neko formalnost in da se bo takoj spomladi tekočega leta pričelo z delom. Toda ko se končno reši ena formalnost, se pojavi zopet kakšna nova zapreka in potem je zopet treba čakati celo večnost. Nam bi bilo končno vseeno, kdaj se bo gradbena zadeva rešila, toda mariborska javnost je pri tem v toliko prizadeta, ker se je z erarijem napravil pakt v tem smislu, da se kaldrminski fond, ki je po zakonu določen za tlakovanje in vzdrževanje cest in ulic, porabi za gradbo carinskih poslopij, ki postanejo last občine. Občina bo inkasirala najemino, ki jo bo erar plačeval za uradne in stanovanjske prostore. V novih poslopijih je predvideno večje število stanovanj za uradništvo ter bi se na ta način zopet nekoliko omililo stanovanjsko bedo. Iz teh ozirov je javnost kot tudi mestna občina zainteresirana, da pride čimprej do gradbe kolodvorske ter carinske pošte.

»Merkur« v Mariboru. V soboto, dne 23. novembra 1929 se vrši sestanek mariborskih članov in interesentov trg. društva »Merkur Zagreb« v Mariboru v restavraciji Halbwidl, Jurčičeva ulica. Začetek ob pol 20. uri s sledečim dnevnim redom. 1. Položaj privatnih nameščencev in njihovo bolniško zavarovanje. 2. Kaj hoče »Merkur«. 3. Vprašanje ustanovitve poverjeništa ali podružnice (pravila). 4. Volitve akcijskega odbora. 5. Raznoterosti. Vabijo se vsi nameščenci, ki se zanimajo za boljšo zavarovanje v slučaju bolezni. Znano je, da nudi društvo ne samo privatno ordinacijo pri najbolj socialno čutečih zdravnikih, temveč tudi drugi razred v bolnici, daljšo zdravniško nego, kakor tudi druge ugodnosti preko zakonov zav. del. Ker bodo referirali prvovrstni zunanji predavatelji o predmetu, ki tangira vsakega nameščenca in ki je sedaj predmet zanimanja, se pričakuje, da se bo s tem večerom ustreglo splošni želji najširše plasti vsega privatnega nameščentstva. — Pripravljalni odbor.

Zagorje ob Savi.

Patek seje občinskega sveta. V torek, dne 19. novembra se je vršila pri nas redna seja občinskega odbora. Dnevni red je bil precej važen. Pri posameznih točkah, ki so bile na dnevnem redu, je povdariti posebno to, da se je vendar enkrat večina občinskega zastopa uprla nadaljnjemu podeljevanju gostilniških dovoljenj. Mislimo, da je 39 gostiln v Zagorju več kot preveč za 4000 prebivalcev. Nadalje se je sklenilo dati trem najpotrebnejšim strankam stanovanje v bivši občinski izolirnici. Na podlagi sklepa zadnje seje sta podala poročilo o načrtu zidave dvajsetstanovanske hiše v Zagorju J. Arh in g. A. Prosenec. Načrt se je v načelu odobril in se bo na prihodnji proračunski seji o njem končno javno sklevalo. Na predlog soc. ubožnega odseka se je z ozirom na nerešeno vprašanje pokojnih starovpokojujencev sprejelo spodaj navedeno resolucijo, katero se je sklenilo poslati na vse prizadete občine v Sloveniji s prošnjo, da jo takoj pošljejo na kompetentno mesto. Resolucija se glasi:

Z zakonom iz leta 1889 je bilo v Sloveniji urejeno starostno zavarovanje za rudarsko in plavžarsko delavstvo, v takozvanih Bratovskih skladnicah.

To je zavarovanje, ki je imelo tako pred vojno, kakor tudi danes, gotovo globok realen pomen za prizadeto delavstvo. Med in povojno stanje pa, ki je imelo za posledico razvrednotenje denarja, je povzročilo premoženju Bratovskih skladnic ogromno milijonsko škodo, katerega so se skozi desetletja in desetletja skupaj zbirale. Že samo to je bil grozen udarec za upokojujence, za bedne izmed najbednejših.

Ko pa je z letom 1925 išel novi Pravilnik o Bratovskih skladnicah, je bilo tem upokojujencem prizadejano še drugo zlo s tem, da se jih je izločilo od dajatev po novem Pravilniku. Ti reveži, katerih je še v Sloveniji bilo konec leta 1928 skupno 3.404 oseb, so stalno breme prizadetim občinam, ker od svojih rent, ki znašajo mesečno 2 do 10 Din, ne morejo živeti.

Ker pa prizadete občine prvič nimajo zato potrebnih sredstev in drugi pa še to, kar dajo, težko obremenjuje njih gospodarstvo, si vsled tega dovoljujemo zaprošiti naslov, da blagovoli v najkrajšem času uzakoniti novo Uredbo o starostnem zavarovanju rudarskega in plavžarskega delavstva, ki naj pokojnine starovpokojujencev valorizira.

Zidani most.

Novi most na Zidanem mostu dovršen. Na zidanmoški postaji je bil železniški promet oviran, ker ni bilo direktnega prehoda vlakov Ljubljana—Zagreb in obratno. Zato je jako

primerno, da se je zgradil most čez Savinjo, ki ta nedostatek odpravlja. Most je bil zgrajen pod vodstvom univ. prof. dr. M. Kasala in je dolg 138 metrov. Konstrukcija obstoji iz treh železobetonskih lokov. V mostu je zazidanega 13.000 kubičnih metrov betona in 11 vagonov železa. Za gradbo se je porabilo 300 vagonov cementa. Napraviti se še morajo oporni zidi in preurediti kolodvor, preden se most izroči prometu. Vsi stroški bodo znašali 30 milijonov dinarjev, most sam pa velja nekaj nad 5 milijonov. V petek, dne 15. t. m. je vodstvo gradbe priredilo delavcem krstni večer mostu. Most je gradila firma Slavec iz Kranja.

Jesenice.

Jeseniške ceste so skrajno zemanjane. Posebno občuti te delavstvo, ki nima denarja za nabavo potrebne obutve in ne kočij za prijetno vožnjo po blatni brozgi. Nerazumljivo je dejstvo, da leži gramoz v kupih ob cesti, a se ne razsipa. G. župan je moral zaspati ali pa ima preveč opravka z vinskimi kletmi itd.

Ruše.

Iz občinske seje. Na dnevnem redu je bila volitev kmetijskega občinskega odbora. Župana je zastopal občinski svetnik g. Ronjak. Izvoljeni so bili v odbor: Ferdo Oswald, Iv. Ronjak, Iv. Eigner; namestniki: Ivan Jug in Franc Repolask. Seja se je nato zaključila. —r—

Kulturni pregled.

»Nova literatura«. Enajsta številka našega najboljšega kulturno-bojnega mesečnika se zopet odlikuje po zelo pestri in lepi vsebini. Fjodin objavlja drugo »Pismo iz Afrike« (z dvema slikama); znani ruski filmski režiser Eisenstein piše o filmu »Generalna linija« (z dvema slikama); iz posameznih tipov tega filma je sestavljena tudi uspešna fotomontaža na platnicah. — V ostalih

člankih časopisa krepko poseza v razna naša kulturna vprašanja, povsod odločno povdarjajo socialno stališče. V recenziji »Filozofskih fragmentov« Ksenije Atanasijevičeve govori Dragin obširno o filozofiji vobče in poda njeno definicijo s historično materialističnega stališča. Izvrstna je tudi Fodorova kritika stoprocentnega ameriškega kapitalizma. Številka obsega dve lepi socialni pesmi: Donovičev »O nama« in pa slovenskega pesnika Culkovskega »Delo«. »Novi literaturi« moramo šteti v posebno zaslugo, da seznanja našo napredno javnost z deli nam doslej neznanih ameriških pisateljev. To pot je priobčena v noveli Peruana Calderona (»Plač šume«) krasna slika iz južno-ameriških pražozdov. Novelci je priložen kratek življenjepis tega znamenitega pisatelja, ki šiba v svojih delih evropsko civilizacijo. Poleg že omenjenih slik so priobčene še sledeče: Azil (Roger Pratt), Pražozd (belg. slikar Masereel) in Diskusija (Schlichter). — V sporu med »Die neue Bücherschau« in »Die Linkskurve« se je izreklo uredništvo za Rennovo revijo. Ker je stopil v redakcijo naš književnik Bratko Kreft, pričakujemo, da bo »Nova literatura« posezala tudi v naša slovenska kulturna vprašanja in da se bo razširila tudi pri nas. Bilo bi zares prav potrebno. — Talpa.

»Snaga.« Sprejeli smo 11. številko tega glasila bosanskih delavskih kulturnih društev. Številka je posvečena spominu padlega srbskega delavskega voditelja D. Tucovića.

»Snaga« je priobčila to pot dva članka, ki bosta morala zanimati tudi centralo naše »Svobode«; ta dva članka sta: »Zahtev trenutka« (Anton Smit) in »Za što puniju zajednicu radničkih kulturnih i sportskih društava u Jugoslaviji« (Milorad Belić). Jasno je, da se delavska društva na Hrvatskem in v Bosni tako glede notranje organizacije kot tudi glede ideoloških temeljev ne morejo primerjati z našo »Svobodo«, ki vedno bolj napreduje. Na jugu žele sedaj zjedinejnja in naloga »Svobode« je, da sprejme inicijativo v svoje roke. Vsekakor pa je po mojem mnenju izgrešen Beličev predlog o popolni centralizaciji vseh delavskih društev v naši državi; tudi v slučaju zjedinejnja bo morala ostati vsaj delna avtonomija delavskih društev v posameznih pokrajinah.

Številka obsega tudi nekaj književnih prispevkov. Naravnost odlična je pesem R. Simeunovića »Prva ljubav«, ki jo odlikuje ne samo nova forma, temveč tudi globoka vsebina, povzeta iz naše socialne resničnosti. Druge pesmi daleč zaostajajo zanjo. — Slab in nenačelen pa je književni pregled. Malomeščanski mentalitet je največji sovražnik delavstva, zato bi moralo uredništvo ta mentalitet pobijati povsod, tudi v književnosti. Zdi se mi, da si uredništvo še ni v tem popolnoma na jasnem. — Talpa.

Ali ste že krili?
svoje potrebe v tiskovinah ■

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

Ali že uporabljate
„PROJA“ terpentinovo kremo za čevlje!

Dobliva se jo povsod. Dobliva se jo povsod.

Kolesarji pozor! Zima je tu!

Sedaj prihaja čas, ko bo treba oddati kolo v popolno oskrbo in shrambo čez zimo in generalno popravilo. Emajliranje z električno pečjo s 180° vročine, prvovrstno ponikljanje vseh krogličnih ležajev ter očiščenje in na novo nabrušenje, tako da postane kolo z malim denarjem zopet novo. — Priporoča se mehanična delavnica in trgovina

JUSTIN GUSTINČIČ, MARIBOR
Tattenbachova ulica 14, nasproti Narodnega doma.

Dr. SCHAEFER-JEV EPILEPSAN

proti

božjasti, krčem in padavici

se že 15 let z uspehom uporablja. Dnevno prihajajo nova priznatna pisma. Pojasnila daje in razpošilja Lekarna Sv. Štefana, Mr. M. Fister, Osijek III.

Tovarniška zaloga perila in volnenih pletenin

zato pri največji izbiri izredno nizke cene Samoveznice, klobuki, čepice itd. itd.

Jos. Karničnik, Glavni trg 11.

Nabirajte nove naročnike

Delavke in delavci!

Kupujte samo pri tvrdkah, ki oglašujejo v »Delavski Politiki«! ...